

**ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ІНСТИТУТІВ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Гавкалова Наталія Леонідівна

д.е.н., професор, зав. каф. державного управління,
публічного адміністрування та регіональної економіки
Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця,

м. Харків, Україна,

ngavl@ukr.net

Єрьомка Данило Вікторович

аспірант за спеціальністю

«Публічне управління та адміністрування»

Анотація. Досліджено теоретичну концепцію електронного урядування.

Звертається увага на проблеми, які виникають на шляху до впровадження електронного урядування в органах державної влади та місцевого самоврядування в Україні. Визначаються особливості впровадження е-урядування як одного з чинників демократичних перетворень у взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: місцеве самоврядування, державне управління, електронний уряд, е-урядування, інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), децентралізація влади, громадянське суспільство.

Вступ. Сьогодні, коли Україна знаходиться на етапі реформування державних принципів управління, фундаментом якого є кращі європейські практики, особливої актуальності набуває реформа державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів шляхом децентралізації. Даний процес має завершитися шляхом знаходження певної компромісної точки, у якій максимізується синергетичний ефект від функціонування центрального перерозподілу ресурсів у поєднанні із достатнім рівнем управлінської та економічної автономії місцевих територіальних громад. Тому актуальним є

питання реалізації національних програм адаптації публічного управління до умов інформаційного суспільства, що передбачають впровадження електронного урядування, як нової форми взаємодії влади і суспільства.

Мета роботи. Метою дослідження є аналіз та визначення перспектив впровадження в Україні досвіду щодо використання е-технологій в органах місцевого самоврядування у контексті взаємодії інститутів громадянського суспільства.

Матеріали та методи. З огляду на проблематику цього дослідження вагомим значенням набувають праці провідних науковців, пов'язані як із вивченням електронного урядування та електронного уряду, так і з питаннями розвитку інформаційного суспільства, дослідження електронної демократії, інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади та реформування державного управління за допомогою е-урядування, а саме дані проблеми було висвітлено у роботах А. Босячки, Г. Гіберт-іФонт, Д. Гічоа, Н. Парісона, Ф. Сагафі, С. Сентено, А. Чатфілда, О. Баранова, М. Вершиніна, А. Голубевої, О. Голобуцького, М. Демкової, Д. Дубова, В. Лисицького, А. Павроз, А. Семенченко, А. Серенок, Л. Сморгунова, В. Солодова, О. Шевчука, Т. Вороніної, С. Гнатюка, В. Данільян, С. Здіорука, О. Мельник. В роботі були застосовані такі методи дослідження, як: теоретичні методи для систематизації фактів у науковій роботі; аналіз та синтез; узагальнення для систематизації висновків.

Результати та обговорення. У контексті євроінтеграційних прагнень України особливого значення набувають запровадження європейських норм і стандартів реалізації державної інформаційної політики, використання зарубіжного досвіду впровадження електронного урядування. Зазначені процеси об'єднує те, що вони орієнтовані на розбудову нової організації суспільно-політичної діяльності, зокрема, системи публічного управління, за допомогою широкого застосування новітніх інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Досвід світової та вітчизняної історії говорить про те, що ефективно управляти будь-якою країною практично неможливо за допомогою

тільки центральних органів влади. Активна участь населення у процесі вироблення, прийняття та виконання визначених рішень є важливою складовою ефективного державного управління. Тому необхідним елементом удосконалення системи державного управління може бути процес децентралізації влади, розвиток місцевого самоврядування.

Рівень демократичного розвитку України в значній мірі залежить від реального та ефективного становлення інституту місцевого самоврядування. В умовах становлення нового для України інституту публічної влади, аналіз діяльності органів місцевого самоврядування з часу конституційного декларування до теперішнього часу дозволяє зробити висновок про те, що сталося по суті тільки їх організаційне та структурне оформлення: муніципальна влада здійснювала свою діяльність в основному в режимі поточного адміністрування, підтримуючи в міру наявних можливостей функціонування місцевого господарства [3].

В той же час, суспільство очікує, що адміністративна реформа, яка проводиться відносно державного управління, повинна проводитися в інтересах громадян, населення України і повинна деонструвати здатність і готовність виконавчої влади і місцевого самоврядування служити людям як пріоритетного і першочергового завдання. Тим паче, вихід нашого суспільства із сьогоднішньої системної кризи потребує такої взаємодії структурних компонентів державної влади і органів місцевого самоврядування, яка б забезпечила суттєве підвищення її дієвості. А це означає, що діяльність органів виконавчої влади і місцевого самоврядування повинна забезпечувати, перш за все реалізацію прав, свобод і законних інтересів всіх членів суспільства, надання їм адміністративних послуг своєчасно, ефективно і в повному обсязі.

Відмітимо, що сучасна система місцевого самоврядування не була процесом довготривалого історичного розвитку. Існуюча система державного управління дісталась нам у спадок від радянських часів. І хоча пройшла цілу низку структурних перетворень, реорганізацій, вона не стала дійсно ефективною

організацією місцевого самоврядування. Нині вона характеризується відсутністю ефективної регіональної політики, місцеве самоврядування в якій виконувало б функції, направлені на соціально-економічний розвиток регіону, покращення якості життя членів територіальної громади, підвищення її конкурентоспроможності, ефективного управління природними, матеріальними, фінансовими і людськими ресурсами [1]. Становлення місцевого самоврядування в Україні характеризується також наявністю і інших проблем, зокрема нерегульованістю міжбюджетних відносин, що призвело до злиденного стану місцевих бюджетів, нерегульований розподіл ресурсів, невизначеністю компетенцій між органами центральної влади та органами регіонального та місцевого самоврядування, а також кризовий стан житлово-комунального господарства.

На переконання І.О. Седікової, загальною передумовою всіх типів реформ є науково-технічний прогрес. Оснащення органів влади новими засобами зберігання, пошуку, обробки і передачі даних, усіх засобів комунікації, розширення доступу до сучасних телекомунікаційних систем вимагають постійного вдосконалення їх структури, перерозподілу функцій між владними органами по вертикалі та по горизонталі [4]. Зазначені вище фактори обумовлюють загальну для більшості країн світу тенденцію застосування сучасних електронних технологій, за допомогою яких стає більш ефективною взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у порівнянні з традиційною. Без сумніву, у створенні, зберіганні та передачі управлінської інформації електронні технології мають значні переваги перед паперовим документообігом. В умовах постійного її збільшення, для прийняття ефективних управлінських рішень традиційні методи роботи з документами стають зазвичай недостатніми. Тим паче, за даними вітчизняної статистики, десь біля 15% паперових документів губляться в процесі документування, а на їх пошук держслужбовцями витрачається робочого часу близько 30%. Зазначимо, що електронний документообіг держава нині регламентує наступними законами: «Про електронні документи та електронний

документообіг», «Про електронні довірчі послуги» та «Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Законодавче забезпечення наглядно демонструє зацікавленість української держави, як прояв плідної співпраці з Європейським Союзом, у впровадженні інформаційних технологій у державне діловодство, у переводі документообігу державних установ та організацій на електронне документування управлінських процесів.

На думку Писаренко В., завдяки новим інформаційним технологіям в системі державного управління відбуваються суттєві зміни: автоматизації піддаються процеси обґрунтування і прийняття рішень, організація їх виконання, спрощення роботи державних органів влади, відкриті та доступні бази даних, цифрові підписи [2].

Слід констатувати що на сьогодні система державного управління в Україні ще не в повній мірі відповідає європейським стандартам ефективного публічного управління та потребам країни у проведенні ряду нагальних реформ і реорганізацій. Вона в значній мірі залежить від впровадження електронного урядування як важливого чинника підвищення ефективності державного управління в умовах децентралізації влади. На жаль Україна відстає за темпами впровадження електронного урядування і нині посідає лише 82 місце серед 193 країн світу. Тому становлення електронного урядування становиться невідкладним завданням в контексті залучення широкої громадськості до процесу управління державними справами, налагодження тісного і ефективного діалогу між громадянами і державою, використання для інформаційно-комунікаційного впливу на суспільство сучасних технологічних можливостей.

Електронне урядування як фактор удосконалення державного управління, його модернізації в умовах децентралізації влади, формування цифрової держави, цифрового суспільства, цифрової економіки – це досить складний та довготривалий процес, який потребує значних матеріальних, фінансових, людських і інформаційних ресурсів, період, який повинна пройти Україна від самої ідеї трансформаційних перетворень до поетапного наближення системи державного управління до європейських стандартів. Це шлях від декларування

на найвищому рівні цього напрямку, як пріоритетного, до вдосконалення системи підвищення кваліфікації фахівців, функціональні обов'язки яких безпосередньо пов'язані з виконанням електронних послуг, підготовки і перепідготовки відповідних кадрів державних установ і організацій. які також вимагають суттєвих затрат і тривалого часу. І нарешті, цей перехід від традиційного державного управління до електронного урядування має відбуватися поступово з урахуванням всіх змін, що відбуваються в країні, зокрема, процесів демократизації суспільства, децентралізації влади та економічної стабілізації.

Висновки. Можна відзначити, що у процесі поетапного впровадження системи е-урядування головним завданням є створення інформаційних ресурсів, необхідних для взаємодії органів державного управління із структурами бізнесу та громадянського суспільства, забезпечення їх ефективного використання. Можна спрогнозувати, що перехід до «електронного урядування» у нашій країні відбуватиметься складніше, ніж в європейських країнах. Причиною тому є бюрократичні та кон'юнктурні особливості.

Список використаних джерел:

1. Сергієнко Т.І. Концептуальні засади децентралізації у публічному управлінні./СергієнкоТ.І.//Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком2017.-с.696-698.

2. Писаренко В. Переваги електронного документобігу в діяльності державної влади та проблеми впровадження / Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. №3(11) 2012.-с.31-35

3. Горова С.В. Особа в інформаційному суспільстві: виклики сьогодення: монографія. К.: 2017. – с. 467.

4. Поліщук І.О., Лур'є В.К. Електронне урядування в Україні: проблеми та перспективи. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» №3(30) 2016.-с. 229-230.